

September 1949 Inhoud:

Roofvogeltragedie

Rotterdam, anno 1830 (I)

Als de zon de Veluwe blakert (I)

De Meidoorn bloeit

Milanen

Op het Vogeleiland (V) slot

Een verdedigingsmiddel van kraaien

tegen roofvijanden

ir H. N. Duyfjes

A. Hallema

J. G. M. Marquenie

B. J. J. R. Walrecht

Hans Warren

Simon de Waard

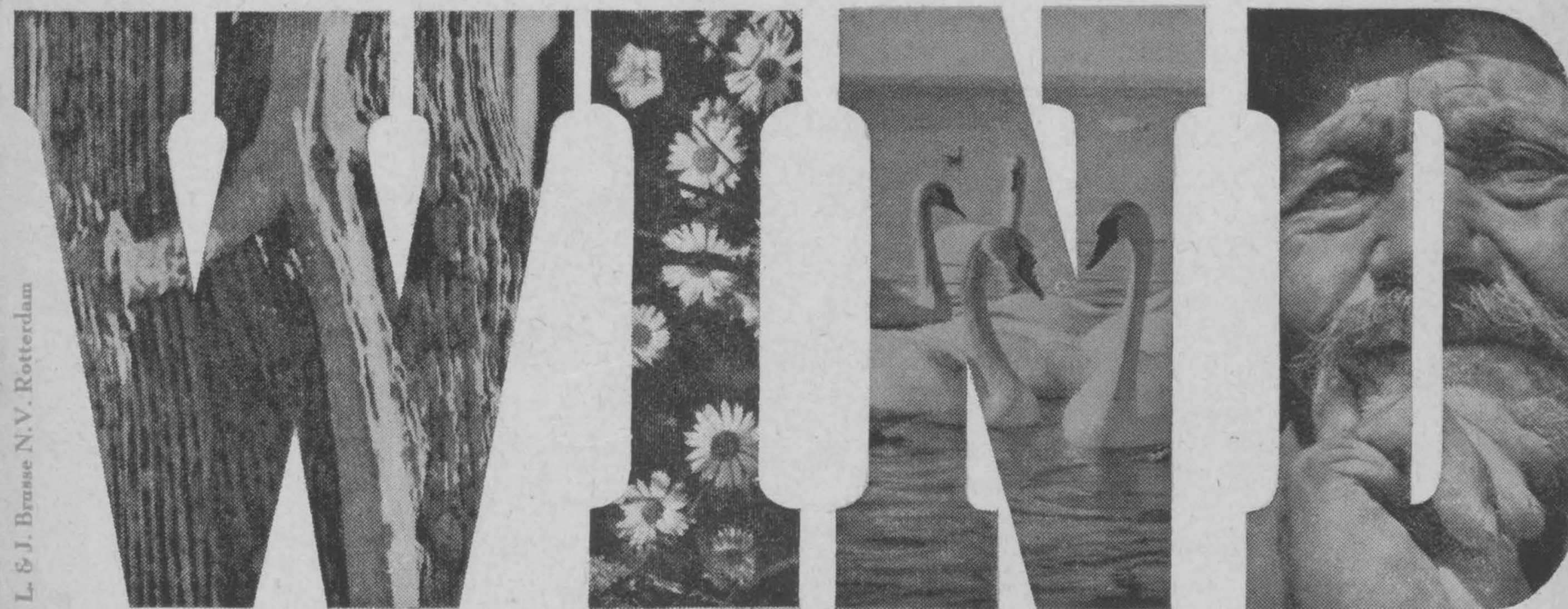
mr T. Lebret

12de jaargang no. 4

in

en

door Simon de Waard, (slot)

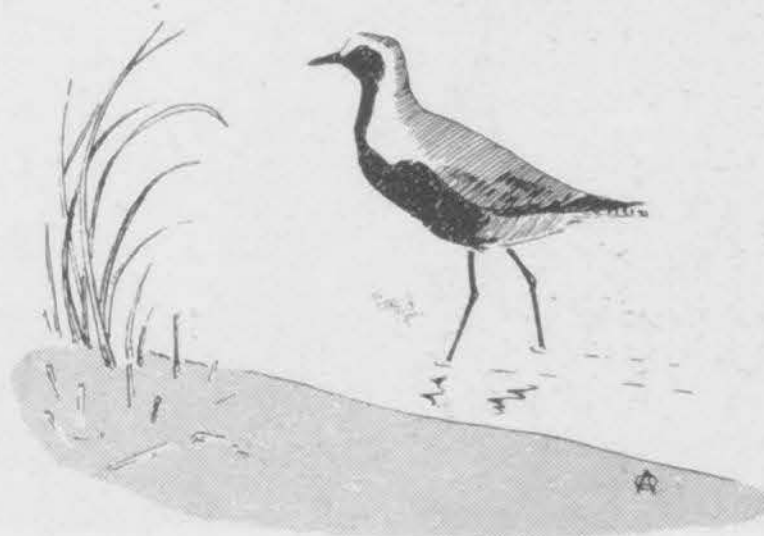
*Met foto's van de schrijver
en tekeningen van Anton van den Oord*

Bij mijn tochten over het uitgestrekte rietgors had ik enkele malen lepelaars zien strijken op plaatsen, waar krekten liepen. Ze kwamen daar bij afnemend getij, als er in de krekten nog maar een smal, ondiep stroompje water stond, om er met maaiende bewegingen van hun grote, zwarte lepelbekken naar allerlei kleine schaal- en weekdiertjes te gaan vissen. Hier lag dus een kans.

Zo ging ik dan met de schuilhut m'n geluk langs de krekten beproeven, om al spoedig tot de ontdekking te komen, dat het in deze omgeving niet meeviel vogels voor de lens te krijgen! De slikstroken, die met eb bloot kwamen, waren nogal breed en de vogels, die hier voedsel kwamen zoeken, bleven vaak ver van de hut, kozen ook vaak de voor mij verkeerde zijde, aan de overkant. Ja, die slikvogels, zoals de kievit, de wulp en de oeverloper, waren onberekenbaar in hun gangen. De kansen op de vogels, die in het water voedsel zoeken, zoals de groenpoot- en de zwarte ruiters, waren beter te bekijken en door de schuilhut te verplaatsen naar een plek, waar het kronkelend ebstroompje dicht bij de oever kwam, lukte het al betere resultaten te boeken. De lepelaars kreeg ik echter geen enkele maal te zien. Wel had ik het geluk enkele malen zilverplevieren voor de schuilhut te krijgen. De vogels waren nog in prachtkleed en dan zijn ze heel markant getekend: de onderzijde van het lichaam diepzwart, voorhoofd en borstzijden wit en de rug prachtig zilverkleurig met zwarte vlekjes. De vogels liepen met snelle pasjes, telkens even stilstaand om naar prooi te speuren en dan vlug een wormpje van het slik op te pikken, eenzelfde manier van voedselzoeken dus als de kievit er op nahoudt.

Met de opnamen van de zilverplevier was ik erg gelukkig, maar het gemis van de lepelaar werd er toch niet geheel door gecompenseerd. In m'n ongeduld trok ik van de ene kreek naar de andere; steeds echter zonder succes.

In diezelfde tijd maakte ik ook de opnamen van de landschappen langs de rivier, van de slikken en de schorren en hun karakteristieke flora, en ook van het land achter de Dijk, van de akkers, de huizen en natuurlijk ook van de mensen in de Nieuwe Polder. Vooral in de zomer was het uitzicht boven van de Dijk over het wijde akkergebied toch wel erg mooi! De Dijk werd meestal zeer fraai verlevendigd door grote kudden schapen, die zich langzaam maar gestaag over de grazige hellingen voortbewogen. Wat ik bij het opnemen niet, maar later bij het vertonen van de film wel bemerkte, was, dat een van de schapen op de voorgrond juist iets... hm... juist iets dééd. In het begin vergat ik steeds dit gedeelte uit de film te knippen; later, toen het telkens weer een komische noot bleek te zijn, liet ik het er maar in;

De zilverplevieren waren nog in prachtkleed

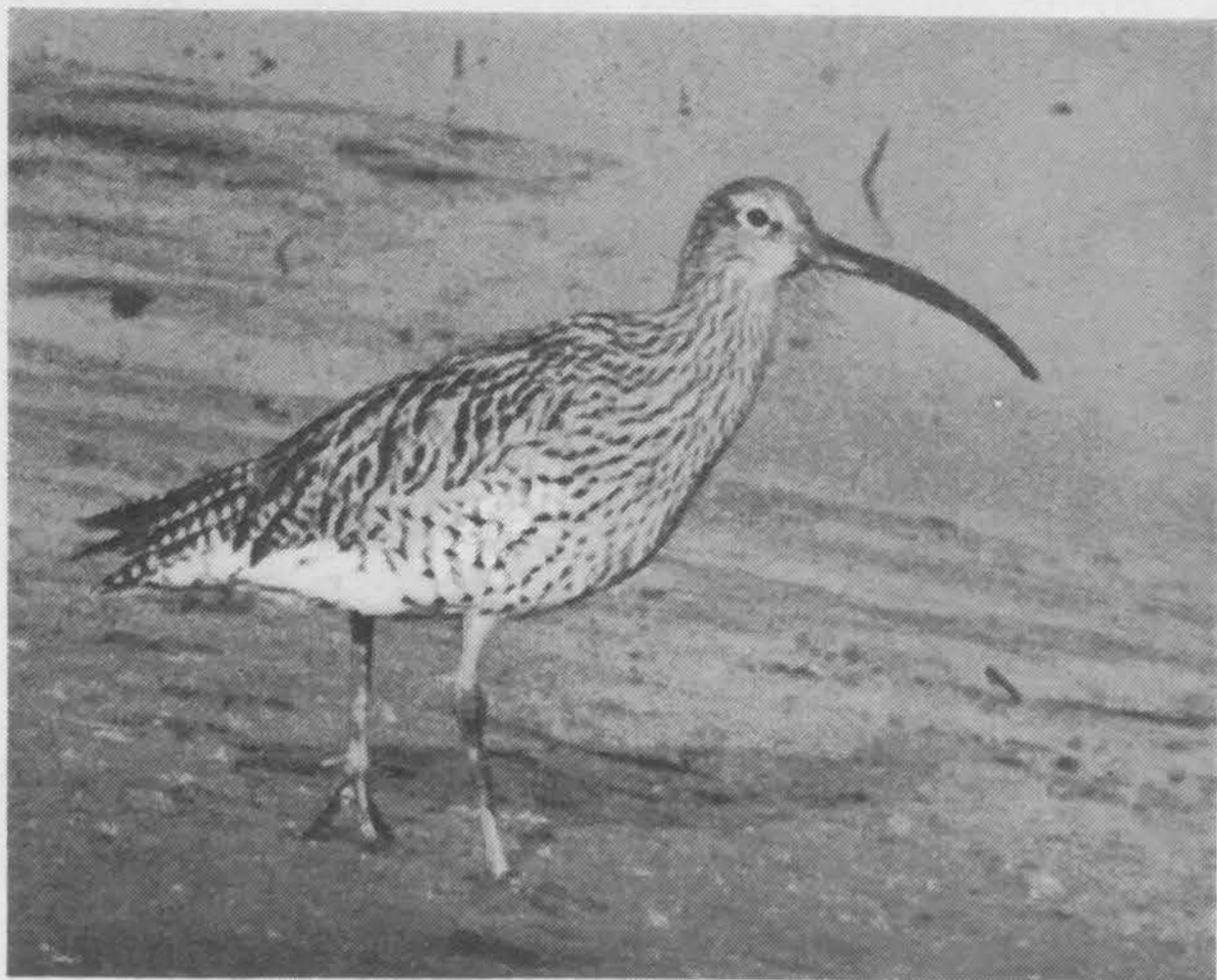
om het een beetje te vergoelijken, zeg ik er dan maar steeds bij, dat het zenuwen van het beestje zijn, waarmee ik het waarschijnlijk niet eens zo ver mis heb!

Op een dag maakte de heer Pols, de jachtopziener, me attent op een heel mooie plek in het uitgestrekte rietgors. Op de kaart van De Beer heeft deze kreek, of liever samenkomst van kreken, geen naam, maar Pols noemde het De Driesprong. Hij had hier al enkele malen lepelaars tot dichtbij beslopen en meende, dat dit wel de gunstigste plek was om een schuilhut te plaatsen. Zo ging ik dan bij De Driesprong mijn geluk beproeven.

Het waren vermoeiende tochten, die ik in die tijd maakte. Van het bootje komend, ging ik langs de Waterweg naar de Pier, om vandaar het gehele strand in zuidelijke richting af te lopen, telkens even

Kreek „De Driesprong” bij de Brielse Maas

de wandeling onderbrekend, om van verheven punten de omtrek af te speuren naar morinelplevieren, die in die tijd, eind Augustus-begin September, te verwachten waren (helaas heb ik ze in '48 niet te zien gekregen). Aan het einde van het Groene Strand gekomen, begaf ik me in de richting van de Dijk en volgde deze dan over een lengte van ongeveer drie kilometer, om tenslotte in de omgeving te komen, waar de schuilhut stond. Dan volgde echter nog een vermoeiend tochtje door het hoge, hier en daar door de wind neergebogen riet, met soms een onverhoedse duikeling in de verraderlijk onder de dichte begroeiing van zeebies verborgen waterloopjes. Bij laag water boden de kleinere kreekjes, die ik tegen kwam, geen moeilijkheden; met knie-rubberlaarzen waren ze te doorwaden, maar als het nog vloed was, zat er niets anders op dan me te ontkleden en, m'n spullen boven het hoofd dragend, ze zo, heel voorzichtig — met het oog op diepe plekken — over te steken.

Het beste was, reeds in de schuilhut te zitten, als de kreek nog liep en de slikkerige oevers steeds verder bloot vielen; dan verschenen steeds meer vogels, vooral kieviten en groenpootruiters, die, naar het me voorkwam, heel goed van het verloop van het tij op de hoogte waren.

Groenpoten kunnen op een grappige manier voedsel zoeken. Voorover gebogen, met gestrekte nek, de even-geopende snavel recht vooruit in het water gestoken, rennen ze snel vlak langs de oevers, af en toe even stoppend, om hetgeen ze zo aan klein gedierte gevangen hebben in te slikken en roetsj... gaat het in een rennetje weer verder. Ze kunnen echter ook wel prooidiertjes in het water achtervolgen; met grillige bewegingen jagen ze dan aan achter kleine garnaltjes en visjes, die ze met bliksemsnelle snavelstoten weten te bemachtigen.

Zwarte ruiters houden bij het voedselzoeken hun snavel loodrecht in het water en bewegen steeds hun kop heel snel in halve cirkels heen en weer, een manier van doen, die me telkens weer aan het snavel-maaïen van de zoveel grotere lepelaars deed denken. Vooral wanneer ze met verscheidene tegelijk aan het voedselzoeken zijn, kunnen ze heel druk doen en daarbij „rare”, opgewonden geluiden voortbrengen. Van alle vogels, die in de omgeving van de kreken toefden, was het witgatje wel de luidruchtigste. Wanneer er een of twee aanwezig waren, duurde het nooit lang of ze hadden door hun druk gefluit verscheidene soortgenoten aangelokt en zo heb ik verschillende malen van die groepjes witgatjes in de omgeving van de hut gehad, helaas nooit ervoor. Ik herinner me wel eens gelezen te hebben, dat 't witgatje niet schuw is; mijn witgatjes waren het wél. De

Wulp op het slik

Jachtopziener Pols

enige keer, dat een troepje al tamelijk dicht de schuilhut genaderd was en ik meende een kans te zullen krijgen er een opname van te maken, kwam een bruine kiekendief roet in het eten gooien. Laag over het riet scherend, verscheen hij plotseling boven de kreek en de witgatjes en alle andere vogels stoven luid roepend naar alle kanten weg.

Verschillende malen heb ik de bruine kiekendieven zo bij verrassing zien verschijnen, maar geen enkele maal heb ik ze een vogel zien slaan; steeds vluchtte alles bijtijds weg. Korte tijd lag de kreek dan totaal verlaten, maar daarna kwamen alle vogels weer een voor een terug naar hun geliefkoosde plekjes en gingen onbekommerd, maar immer waakzaam, weer verder met hun zo belangrijke bezigheid van voedselzoeken.

Visdiefjes en dwergsterns kwamen wel eens vissen in de kreek en verder kwamen er van de meeuwvogels alleen nog de kokmeeuwen, die wormen zochten op de brede slikstroken. Reigers zag ik er ook geregeld, maar deze vogels bleven altijd ver uit mijn buurt; waarschijnlijk keken ze scherper dan de andere vogels en zagen ze in het toch goed met riet en zeeasters gecamoufleerde hutje een gevaar, dat ze liever meden. Slechts eens gelukte het een jonge reiger op te nemen, toen hij juist daar, waar de kreek een flauwe bocht maakte, neerstreek en aan de rand van het steil aflopende slik doodstil in de richting van de hut bleef staan staren. Mijn hoop, dat hij zou gaan vissen, ging helaas niet in vervulling; plots sloeg de

vogel zijn geweldige vleugels uit en met een schorre kreet wiekte hij verder, kreek-opwaarts.

Steeds had ik de hoop, op een goede dag nog eens een lepelaar voor de hut te krijgen, niet opgegeven, maar toen de eerste helft van September voorbij was en de lepelaars voor het grootste deel verdwenen waren, gaf ik de moed op. Enige tijd later terugkerend om de schuilhut op te halen, kwam ik tot de ontdekking, dat ze verdwenen was: waarschijnlijk had een hoge vloed haar meegesleurd. Ik verloor in haar een „trouwe vriendin”.

En toen... toen kwam de herfst. Een paar dagen van krachtige Noordwestenwind lokten me weer opnieuw naar het Vogeleiland, om de schoonheid van de stuifduinen, waar het fijne zand in dichte wolken werd voortgejaagd, in beeld te brengen. De broedvogels waren reeds lang vertrokken en ook de meeste trekvogels uit de zomermaanden bleken nu verdwenen; nieuwe soorten hadden hun plaatsen ingenomen.

Vooraf eenden toefden in massa's op de slikken; op het droogvallend ebstrand stonden grote troepen bonte strandlopers en drieteentjes en enkele kleine groepjes dikke, eentonig grijs gekleurde vogels: kanoetstrandlopers. Dwergmeeuwen trokken, in kleine clubjes boven de branding vliegend, naar het Zuiden. Trachtend het grootse schouwspel van de stormachtig bewogen zee in beeld te brengen, legde ik, niet zonder weemoed, de laatste hand aan mijn film van het Vogeleiland.

Korte tijd lag de kreek dan totaal verlaten

Bij stormweer op de Zuid-Pier

Nog eens teruglezend, wat ik alzo over m'n belevenissen op het Vogeleiland verteld heb, vrees ik op de ene plaats te kort, elders weer te breedspakig te zijn geweest; maar ik hoop, dat ik er in geslaagd ben u een goed beeld te geven van de toestand, waarin het natuurmonument zich thans bevindt. Grote veranderingen zijn er, zoals vermeld, in de afgelopen tien jaren tot stand gekomen en nieuwe wijzigingen zijn aanstaande. Nog dit jaar wordt begonnen aan de dijk, die Rozenburg met Voorne zal verbinden, een werk, dat deel uitmaakt van het z.g. Vijfeilandenplan, waarmee men beoogt, tussen de Zuidhollandse eilanden zoetwaterreservoirs te vormen, teneinde de verzilting van de land- en tuinbouwgronden tegen te gaan. In twee zomerseizoenen denkt men het werk aan de dijk te voltooien.

Wat de aanleg van deze nieuwe dijk voor gevolgen zal hebben, is nog niet geheel te voorzien, maar dat

het landschap aan de zuidkant er grondig door zal veranderen, is zeker. Ik zou dan ook alle vrienden van De Beer, die van plan zijn dit jaar een bezoek te brengen aan het natuurmonument, ten zeerste willen aanraden, hun tocht ook uit te strekken tot de omgeving van de Brielse Maas, om dat alles daar nog eens in z'n oude glorie te kunnen aanschouwen en, misschien wel voor het laatst, nog eens de schoonheid in zich op te nemen van de uitgestrekte schorren en wijde slikken nabij de monding van de oude rivier.

Begin 1949.

Het adres voor het aanvragen van vergunningen is tegenwoordig:

Stichting Natuurmonument De Beer,
J. M. Kemperstraat No 3, UTRECHT.

